



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-05

Ärendenummer GSF-2025-00296

Handläggare

Annika Andersson

E-post annika.andersson@grundskola.goteborg.se

Yttrande över remiss om ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet avseende skolans och socialtjänstens behov

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

1. Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2025-02-05, som sitt yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat slutbetänkandet *Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov* (SOU 2024:87) till grundskolenämnden för yttrande.

Utredningen har belyst vilka uppgifter som behöver utbytas mellan skola, socialtjänst och brottsbekämpande myndigheter i brottsförebyggande syfte, mellan skolor i brottsförebyggande syfte samt att föreslå nödvändiga författningsändringar.

För att möta skolans behov av information föreslås bestämmelser om:

- Uppgifter om enskilda från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen till skolan – en ny sekretessbrytande bestämmelse (35 kap. 10 e § OSL).
- Uppgifter om enskilda från socialtjänsten till skolan – en ny sekretessbrytande bestämmelse (10 kap. 18 d § OSL).
- Utvidgad uppgiftsskyldighet mellan skolor vid skolbyte – ändrade bestämmelser i 3 kap. 12 j § skollagen.

Grundskoleförvaltningen har tagit ställning till de förslag och bedömningar som rör nämndens verksamhet och ansvarsområde. Grundskoleförvaltningen föreslår att förslagen och bedömningarna i betänkandet ska tillstyrkas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utredningens förslag innebär att skolan både ska lämna och ta emot fler uppgifter, främst från socialtjänst och polis. Utredningen konstaterar att det innebär ett merarbete för skolan men att det ska leda till att skolan snabbare kan sätta in stödåtgärder och effektivisera sitt säkerhetsarbete. Utredningens bedömning är att inga ytterligare resurser ska tillföras skolhuvudmännen.

Att brottsbekämpning kan medföra stora samhällsekonomiska vinster är oomtvistat. Grundskoleförvaltningen menar dock att de stora samhällsekonomiska vinsterna inte

kommer återfinnas inom de obligatoriska skolformerna. För skolorna kommer förslagen i denna utredning troligen innebära en ökad administration, ett område som lyfts i många andra sammanhang. Andra effekter av förslagen kan vara att behov av tidiga insatser tydligare identifieras exempelvis i form av förstärkta kuratorsresurser eller placering på resursskola vilket på kort sikt kan öka kostnaderna inom skolan. Insatserna bör dock innebära kostnadsreduceringar hos andra samhällsinstanser som socialtjänst och kriminalvård.

Att öka det förebyggande arbetet på det sätt som föreslås i detta betänkande utan att tillföra eller omfördela resurser kan därmed medföra undanträngningseffekter eller att förslagen inte får avsedd effekt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Syftet med skolsäkerhetsutredningen har varit att förbättra arbetet med säkerhet i skolväsendet och att barn, elever, lärare, rektorer och annan personal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö. Att elever känner sig trygga är en avgörande faktor för deras lärande och har en avgörande betydelse för barn och ungdomars livschanser.

Bedömning av barnets bästa

Gällande barnkonventionens artikel 3, vid alla beslut som rör barn i första hand beakta vad som bedöms vara barns bästa, görs det i betänkandet en sammanvägning av de olika rättigheter och intressen som aktualiseras. Kortfattat innebär förslag och bedömningar en ökad spridning av integritetskänsliga uppgifter som kan uppfattas som negativt för enskilda barn, trots att det inte ska ske godtyckligt. Informationsdelning bör ske med samtycke, men kan vara nödvändigt utan samtycke om behovet är angeläget och möjligheten till samtycke är uttömd. Det kan påverka förtroendet för socialtjänsten samt undergräva förtroendet för skolan om barnet inte får rätt stöd på grund av bristande information.

Barnkonventionen kräver åtgärder för barn i destruktiv utveckling där skola, socialtjänst och Statens institutionsstyrelse (SiS) har viktiga roller. Alla aktörer som kan bidra till att vända en negativ utveckling måste få förutsättningar för detta och informationsdelning och samverkan är nödvändigt.

Brottsförebyggande arbete handlar inte bara om att hjälpa de som begår brott utan också om att skydda andra, vilket är extra viktigt i skolan där alla barn ska skyddas. Utredningen bedömer att de negativa aspekterna av förslagen inte är oproportionerliga och att de är förenliga med principen om barnets bästa, artikel 3 i barnkonvention.

Grundskoleförvaltningen bedömer att förslagen ligger i linje med den nya socialtjänstlagens intentioner där samarbetet mellan aktörer som arbetar med barn ska stärkas vilket kan skapa helhetssyn på barnets situation och leda till bättre stöd där skolan är en viktig part.

Samverkan

Information på förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 10 mars 2025.

Bilagor

1. Slutbetänkande av Skolsäkerhetsutredningen, *Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet– skolans och socialtjänstens behov* SOU 2024:87

Ärendet

Utbildningsdepartementet har översänt slutbetänkandet *Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov* (SOU 2024:87) på remiss till Göteborgs Stad. Grundskolenämnden har ombetts att yttra sig gällande slutbetänkandet.

Remissvaret ska ha kommit in till stadsledningskontoret senast den 26 mars 2025.

Beskrivning av ärendet

Skolsäkerhetsutredningen lämnade i december 2024 sitt slutbetänkande, *Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolan och socialtjänstens behov* (SOU 2024:87). Utredningen har tidigare lämnat två delbetänkanden där förvaltningen lämnat förvaltningsyttranden.

Samhället mot skolattacker SOU 2023:28

I augusti 2023 yttrade sig förvaltningen över det första delbetänkandet *Samhället mot skolattacker* (SOU 2023:28) (N609-2778/23). Förslagen i delbetänkandet handlade om att förbättra lokala och regionala aktörers arbete med individärenden om oro för skolattacker, bland annat genom uppdrag till Center mot våldsbejakande extremism (CVE) att stödja kommuner, myndigheter och andra aktörer i arbetet att förebygga skolattacker. Grundskoleförvaltningen delade i huvudsak utredningens bedömningar och tillstyrkte de förslag som lämnades i betänkandet.

Skolor mot brott SOU 2024:17

Under våren 2024 yttrade sig förvaltningen över det andra delbetänkandet *Skolor mot brott* (SOU 2024:17) (Dnr N609- 1308/24). I detta betänkande föreslogs bland annat att ansvar för säkerhetsarbete ska bli ett nytt ansvarsområde för skolväsendet. Förvaltningen var överlag positiva till de förslag som presenterades.

Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolan och socialtjänstens behov SOU 2024:87

Denna utredning lämnades till regeringen i december 2024 och har nu skickats på remiss. Uppdraget till utredarna var att kartlägga och analysera vilka uppgifter som behöver utbytas mellan skola, socialtjänst och brottsbekämpande myndigheter i brottsförebyggande syfte, mellan skolor i brottsförebyggande syfte, samt att föreslå nödvändiga författningsändringar.

Utgångspunkter för utredningen har varit att förslagen om utökat uppgiftsutlämnandet ska vara förenliga med och skapa förutsättningar för verksamheten att bidra med åtgärder och insatser inom ramen för aktörernas grunduppdrag och dataskyddsrättslig reglering.

Av slutbetänkandet framgår att skolan, när informationsdelning inte kan ske med den enskildes samtycke, har behov av mer information om enskilda från socialtjänsten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och från andra skolor vid skolbyten. Uppgifterna behövs inom två områden:

- för att kunna sätta in stödinsatser till elever,
- för skolans säkerhet.

För att möta skolans behov av information föreslås bestämmelser om följande:

- Uppgifter om enskilda från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen till skolan – en ny sekretessbrytande bestämmelse (35 kap. 10 e § OSL).
- Uppgifter om enskilda från socialtjänsten till skolan – en ny sekretessbrytande bestämmelse (10 kap. 18 d § OSL).
- Utvidgad uppgiftsskyldighet mellan skolor vid skolbyte – ändrade bestämmelser i 3 kap. 12 j § skollagen.

Det bör vara den mottagande aktörens behov av uppgifterna inom sin ordinarie verksamhet som är styrande för huruvida ett uppgiftslämnande ska ske. Åtgärder inom skolan eller socialtjänsten som inte främst är motiverade av ett brottsförebyggande syfte, kan ändå vara av central betydelse för ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete. En fullgjord skolgång kan minska risken för att hamna i kriminalitet. Åtgärder för att skapa trygghet och studiero samt tidiga insatser för att alla elever ska nå utbildningens mål är därför viktiga utgångspunkter för skolans brottsförebyggande arbete.

Genom ändringar i offentlighets- och sekretesslagen föreslås utökade möjligheter att lämna uppgifter om enskilda i brottsförebyggande syfte:

- från socialtjänsten till skolan, och vice versa,
- från Polismyndigheten och Säkerhetspolisen till skolan,
- från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket till socialtjänsten och SiS.

Genom ändringar i skollagen föreslås utökade skyldigheter för skolor att lämna information om elever till mottagande skolor i samband med skolbyten, i brottsförebyggande syfte.

Förslagen förväntas leda till ett bättre informationsinflöde till skolan, socialtjänsten och SiS som ger bättre förutsättningar för ett mer effektivt brottsförebyggande arbete för skolan, socialtjänsten, SiS, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket. I betänkandet framgår att det finns integritetsrisker för framför allt barn och unga men att förslagen, trots riskerna, bedöms vara nödvändiga, effektiva och proportionerliga.

Skolans roll i det brottsförebyggande arbetet

Skolverkets rapport från 2023 *Skolans roll i det brottsförebyggande arbetet* visar att skolan i stor utsträckning arbetar brottsförebyggande även om skolan inte formellt har ett sådant ansvar. Centralt är skolans uppgift att arbeta för att alla elever ska nå målen för utbildningen samt att i alla delar av utbildningen utgå från den värdegrund som ligger till grund för Sveriges demokratiska samhällsform. Rapporten pekar även ut ett antal framgångsfaktorer för skolornas brottsförebyggande arbete:

- att alla elever ska nå målen för utbildningen,
- resurser att anställa personal med rätt kompetens,
- en fungerande samverkan med polis, socialtjänst och vårdnadshavare.

För eleverna är skolnärvaron, tillgången till trygga vuxna och en meningsfull fritid framgångsfaktorer i det brottsförebyggande arbetet.

Lokala initiativ och beslut

De flesta samhällsinstanser arbetar idag med att stärka sitt säkerhets- och brottsförebyggande arbete. Utöver ett flertal nationella initiativ och har det också fattats

lokala beslut inom Göteborg Stad, exempelvis ett reviderat Trygghetsskapande och brottsförebyggande program, beslut om att samordna och stärka samverkan inom staden för att motverka välfärdsbrott med mera.

Stadsledningskontoret förstärker för närvarande sin organisation och skapar två nya enheter inom avdelningen Säkerhet och beredskap. Satsningen ska ses som en del i att bygga upp det civila försvaret vilket ska ske i samverkan med myndigheter och organisationer, till exempel Försvarsmakten. Flera andra förvaltningar i staden ser också över sin organisation och inrättar enheter för säkerhetsfrågor

Förvaltningens bedömning

Grundskoleförvaltningen kan konstatera att det i nuläget bereds flera förslag på Regeringskansliet inom närliggande områden, dels lagrådsremissen *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen* dels betänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter* (SOU 2024:63). Annan lagstiftning har nyligen trätt i kraft eller ska träda i kraft som Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete samt ett förväntat beslut om en ny reviderad socialtjänstlag. Samtliga förändringar innebär att kommunernas ansvar för brottsbekämpning förstärks. Den rådande samhällsutvecklingen och inte minst den senaste tidens tragiska händelser kan också innebära att fler nationella initiativ är att vänta.

I förvaltningens arbete med föreliggande remiss medför det dock svårigheter att bedöma enskilda förslag då det kan finnas beroenden eller konsekvenser att beakta i ännu ej beslutade lagförslag som presenterats eller beslutats inom ramen för andra betänkanden eller lagrum.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att Göteborgs Stad tillstyrker de förslag och bedömningar som berör förvaltningens uppdrag och ansvarsområden. Förvaltningen vill dock lämna ett antal kommentarer till utredningens förslag.

Regleringarna i denna utredning ger möjlighet att lämna och ta emot uppgifter utan att som idag ha vårdnadshavarnas medgivande. Förvaltningen vill dock framhålla att ett gott samarbete med vårdnadshavarna och därmed förhoppningsvis ett medgivande i de allra flesta fall är att föredra. Det finns dock fall där ett medgivande från vårdnadshavare kan vara direkt olämpligt exempelvis vid misstanke om en hedersproblematik eller misstanke om våldsbejakande extremism och terrorism.

6.1.1 Skolan har behov av mer information

Grundskoleförvaltningen delar utredningens bedömning om att skolan kan ha behov av mer information. För skolans del är ett ökat informationsutbyte med socialtjänsten av särskild vikt. Det är också viktigt att betona att uppgifter om en enskild elev kan överlämnas i syfte att skydda andra elever, personal eller skolan.

6.1.4 En sekretessbrytande bestämmelse för socialtjänsten

I betänkandet föreslås att sekretessen inte ska hindra att en uppgift som rör en elev lämnas till den skolenhet eleven tillhör om det exempelvis finns risk för att eleven kommer utsättas för eller begå brott eller om uppgiften behövs för att förbygga eller förhindra brott.

Grundskoleförvaltningen tillstyrker den föreslagna regleringen men noterar samtidigt att det kan finnas risk för olika tolkningar mellan socialtjänst och respektive skola om vilka uppgifter som kan vara relevanta att lämna ut. Berörda förvaltningar inom Göteborgs Stad kan därför gemensamt behöva skapa samsyn innan eventuell rättspraxis utvecklas inom området.

6.1.5 En utökad uppgiftsskyldighet mellan skolor

Förvaltningen tillstyrker förslaget men vill i sammanhanget uppmärksamma att det kommer finnas behov av kunskapshöjande insatser för att bistå skolpersonal i bedömning av vad som är relevant och viktigt att lämna över till andra skolor vid skolbyten.

6.2.3 Integritetsrisker aktualiseras mellan skolor, samt

7.2.1 Våra förslag medför en utökad behandling av personuppgifter

Förslagen i utredningen innebär att olika typer av känsliga uppgifter som rör barn och unga kommer att behandlas mellan myndigheter i en större omfattning.

Förvaltningens uppfattning är att utredningen kunde gjort en djupare analys av de regleringar som återfinns i dataskyddsförordningen och då särskilt artikel 32, det vill säga hur man tryggar en teknisk och organisatorisk säkerhet. Grundskoleförvaltningen har en stor vana och upparbetade rutiner för att behandla stora mängder av personuppgifter av känslig karaktär, trots det inträffar personuppgiftsincidenter. Förslagen i utredningen ökar integritetsrisken. Finns då bristfällig informationshantering hos någon av parterna kan konsekvenserna bli allvarliga.

Flera nationella rapporter beskriver att det nuläget finns brister inom området. I resultatredovisning av Cybersäkerhetskollen 2024 framgår exempelvis om det systematiska cybersäkerhetsarbetet i den offentliga förvaltningen ”att nästan sex av tio av organisationerna saknar de mest grundläggande delarna i ett systematiskt cybersäkerhetsarbete”. Mätningen visar även ”att endast 8 av 120 deltagande myndigheter uppnådde den nivå som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) definierat som en indikation över huruvida en organisation klarar MSB:s föreskriftskrav.”

Mot bakgrund av de uppgifter som framgår av MSB:s rapport finns det anledning att anta att beredskapen för att ta emot dessa uppgifter vad gäller teknisk och organisatorisk informationssäkerhet varierar mycket bland landets kommuner. Grundskoleförvaltningen skulle därför gärna se att relevanta nationella myndigheter gavs i uppdrag att ta fram stöd till skolhuvudmän och berörda myndigheter för att minimera risken för att personuppgifter sprids till obehöriga.

Protokollsutdrag skickas till

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se (diarienummer SLK-2025-0009)

Maria Andersson

Helena Sjöberg

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef